Ministerie van Buitenlandse Zaken

Scorecard World Trade Organization

Datum	15 augustus 2017
SCORECARD	World Trade Organization (WTO)
Opgesteld door	Directie Internationale Marktordening en Handelspolitiek
Redacteur:	Rozemarijn Vermeulen Afgestemd met DMM, PV Genève, DDE

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1 Samenvatting 3
1.1 Institutionele aspecten en functioneren 3
1.2 Beleidsrelevantie 3

2 Inleiding 5

3 Algemene achtergrond 6
3.1 Doelstelling en toegevoegde waarde 6
3.2 Organisatie, werkwijze en activiteiten 6
3.3 Nederlandse rol en invloed 8
3.4 Financiële omvang en bijdragen 8

4 Institutionele aspecten en functioneren van de organisatie 11
4.1 Strategie en verantwoording 11
4.2 Resultaatgerichtheid en transparantie 12
4.3 Partnerschappen en samenwerking 12
4.4 Operationeel management 13
4.5 Beleidsevaluatie 14
4.6 Human Resource Management 14
4.7 Financiële stabiliteit 15
4.8 Kostenreductie 16
4.9 Corruptiebestrijding 17

5 Relevantie van de organisatie 18
5.1 Relevantie voor Nederlandse BHOS-prioriteiten 18
5.2 Overige relevantie 18

1 Samenvatting

1.1 Institutionele aspecten en functioneren

De WTO is een effectieve organisatie met een afgebakend mandaat, die doordat zij in zijn geheel door leden gedreven wordt, moeilijk te vergelijken is met andere multilaterale organisaties.

Omdat veruit het grootste deel van het relatieve beperkte WTO-budget naar salarissen gaat, is het personeelsbeleid het belangrijkste element van de organisatie. De WTO heeft over het algemeen kundige medewerkers uit een groot aantal landen. De genderbalans is in orde, hoewel op managementniveau verdere stappen nodig zijn. De mobiliteit van werknemers is laag, wat zou kunnen duiden op een inflexibele organisatie, maar wat zeker ook niet kan worden losgezien van het specifieke profiel van het grootste deel van de WTO-staf, namelijk WTO-handelsbeleid of aanverwant. Verder is het financieel management van de WTO goed op orde, net als de procedures voor corruptiebestrijding.

Voor wat betreft de door de WTO georganiseerde technische assistentie kan worden gesteld dat de focus, uitvoering en evaluatie van de activiteiten en de kostenefficiëntie naar behoren zijn.

Institutionele aspecten en functioneren	Score	Verandering
Strategie en verantwoording	4	→
Resultaatgerichtheid en transparantie	3	↑
Partnerschappen en samenwerking	3	→
Operationeel management	3	→
Beleidsevaluatie	3	→
Human Resource Management	3	↑
Financiële stabiliteit	4	↑
Kostenreductie	3	→
Corruptiebestrijding	3	→

Beoordeling: Onvoldoende = 1, Matig = 2, Voldoende = 3, Goed = 4
Verandering sinds 2015: Neutraal = →, Positief = ↑, Negatief = ↓

1.2 Beleidsrelevantie

De WTO is sinds oprichting in 1995 de hoeksteen van de internationale handel doordat de WTO een forum is voor het maken van nieuwe regels, een plek waar handelsbelemmeringen bespreekbaar worden gemaakt en als de plek waar geschillen over handelsregels beslecht worden. Naast deze kernfuncties biedt de WTO in beperkte mate technische assistentie aan ontwikkelingslanden. Deze ondersteuning is gericht op de in WTO-kader overeengekomen regels en het WTO-systeem. De WTO draagt bij aan het creëren van een mondiaal gelijk speelveld voor internationale handel. Dit maakt de organisatie zeer relevant voor een handelsland als Nederland. Daarnaast sluit de technische assistentie die de WTO biedt goed aan bij de gecombineerde agenda voor hulp en handel.

	Uitvoerend	Coördinerend	Normatief
Relevantie voor de Nederlandse BHOS-prioriteiten			
Private sector ontwikkeling	4		
Overige relevantie			
Handelsbeleid		3	4

Beoordeling: Onvoldoende = 1, Matig = 2, Voldoende = 3, Goed = 4

2 Inleiding

Scorecards worden opgesteld om het functioneren en de beleidsrelevantie van multilaterale organisaties in kaart te brengen. De Nederlandse inzet in multilaterale organisaties wordt geconcentreerd op organisaties die effectief zijn en die relevant zijn voor het Nederlandse beleid, of een sleutelrol vervullen binnen de multilaterale architectuur als "systeemorganisatie". Dit vraagt om zorgvuldige en regelmatige toetsing. Het streven is om scorecards op te stellen voor de VN Fondsen en Programma's, de Internationale Financiële Instellingen (IFI's), de voor Nederlands beleid voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) relevante gespecialiseerde VN-organisaties en kantoren, en de majeure wereldwijde fondsen; multilaterale organisaties waaraan Nederland een substantiële ODA-bijdrage levert. De relevantie wordt primair getoetst aan het Nederlandse beleid voor BHOS, en de bredere betekenis van multilaterale instellingen voor andere aspecten van Nederlands beleid wordt waar relevant meegenomen.

Elke scorecard geeft een overzicht van de doelstellingen, het mandaat en de kernkwaliteiten van de betreffende internationale instelling, van de wijze waarop de organisatie is ingericht en welke activiteiten ze uitvoert, van de financiële omvang en de Nederlandse bijdragen. Op basis van een analyse van de verschillende deelaspecten wordt een appreciatie gegeven van de organisatorische effectiviteit en van de relevantie voor de Nederlandse beleidsdoelstellingen. Er wordt een appreciatie gegeven van de mate waarin organisaties voor het Nederlandse BHOS-beleid relevante resultaten behalen. Deelaspecten van effectiviteit worden beoordeeld op basis van specifieke criteria en gescoord op een vierpuntsschaal van onvoldoende, matig, voldoende en uitstekend. Daarnaast wordt aangegeven of de organisatie een positieve, een negatieve of een neutrale ontwikkeling heeft doorgemaakt sinds de scorecard 2015. Beleidsmatige relevantie en impact (resultaten) worden aangeduid met de kwalificaties relevant, beperkt relevant en niet relevant. Een samenvatting van al deze scores is te vinden in de tabellen in hoofdstuk 5.

De scorecards zijn samengesteld op basis van rapportages van de organisatie zelf, van de *Board of Auditors*, interne en externe evaluaties, beoordelingen door andere donoren en van het *Multilateral Organisations Performance Assessment Network* (MOPAN).[1] Daarnaast wordt om de input gevraagd van betrokken vakdepartementen, de Permanente Vertegenwoordigingen en Kiesgroepkantoren. Ook informatie van ambassades over het functioneren van landenkantoren van multilaterale instellingen zijn in de scorecard verwerkt. De scorecards worden iedere twee jaar geactualiseerd.

[1] Binnen MOPAN evalueert Nederland samen met 18 gelijkgezinde landen het functioneren van VN-organisaties en Internationale Financiële Instellingen. Vanaf 2015 worden, per keer, in een tweejaarlijkse cyclus, ongeveer 13 organisaties doorgelicht op organisatorisch functioneren en ontwikkelingseffectiviteit.

3 Algemene achtergrond

3.1 Doelstelling en toegevoegde waarde

De Wereldhandelsorganisatie (WTO) is een systeemorganisatie, die in 1995 is opgericht. De organisatie is voortgekomen uit het *General Agreement of Tariffs and Trade* (GATT). De WTO zorgt, zoals vastgelegd in het *Agreement Establishing the World Trade Organisation*, voor het vrijmaken van handel. Dit gebeurt door: 1) multilaterale onderhandelingen en het sluiten van akkoorden te faciliteren en zo handelsbelemmeringen weg te nemen, 2) toe te zien op de implementatie en naleving van multilaterale handelsakkoorden en 3) geschillen te beslechten die voortkomen uit de verschillen in interpretatie en toepassing van de akkoorden. Hiervoor biedt de WTO ook technische assistentie. De WTO is de enige multilaterale organisatie die (in tegenstelling tot bijvoorbeeld het International Trade Centre en de UNCTAD) bindende regels kan overeenkomen op het gebied van handel. De WTO is een door het leden gedreven organisatie die ondersteund wordt door een secretariaat. De rol van het secretariaat is het op technisch gebied ondersteunen van de WTO-raden en comités. Daarnaast organiseert het secretariaat technische assistentie ten aanzien van de WTO-regels voor ontwikkelingslanden. Ten aanzien van de SDG's ziet de WTO een faciliterende rol voor zichzelf, met name voor SDG 8 (fatsoenlijke banen en economische groei) en 17 (partnerschappen voor de doelen). De integratie van ontwikkelingslanden in regionale en mondiale markten is een centraal thema in de SDG's en de WTO draagt eraan bij dat handel de rol kan spelen in het stimuleren van groei, uitbannen van armoede en het bevorderen van duurzame ontwikkeling.

3.2 Organisatie, werkwijze en activiteiten

De WTO bestaat uit de leden en het secretariaat die in verschillende samenstellingen bijeenkomen. WTO-leden kunnen staten of douanegebieden zijn. Op het moment van schrijven heeft de WTO 164 leden. De EU-lidstaten zijn individueel lid, net als de Europese Commissie, die binnen de WTO namens de lidstaten het woord voert. De Directeur-Generaal (DG), op dit moment de Braziliaan Roberto Azevêdo, staat aan het hoofd van het secretariaat (herbenoemd tot 2021). Het secretariaat telt 666 personen en is in Genève gevestigd. De WTO kent geen regiovestigingen. Alle besluitvorming in de WTO gebeurt op basis van consensus.

Elke twee jaar vindt een Ministeriële Conferentie plaats, waar op politiek niveau besluiten genomen worden over nieuwe regels op het gebied van internationale handel en/of hervormingen van de bestaande regels.

De drie belangrijkste organen van de WTO zijn de Algemene Raad, de *Trade Policy Review Body* en de *Dispute Settlement Body*. De Algemene Raad is het hoogste orgaan en kan optreden als afgevaardigde van de Ministeriële Conferentie. De 164 landen die lid zijn van de WTO worden in de Algemene Raad vertegenwoordigd door ambassadeurs of Permanente Vertegenwoordigers.

Onder de Algemene Raad hangt een drietal Raden – Raad voor handel in goederen, Raad voor handel in diensten en de Raad op het gebied van intellectueel eigendom. Deze raden zien toe op de naleving van de verschillende WTO-verdragen (respectievelijk GATT 1994, GATS en TRIPS). De afspraken gemaakt in de WTO gelden voor alle leden van de WTO, tenzij hier expliciet van wordt afgeweken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij plurilaterale akkoorden, waar slechts een deel van de leden zich bindt aan verdergaande liberalisering en bij multilaterale afspraken die minder vergaande concessies vragen van ontwikkelingslanden of een langere implementatieperiode bieden.

De multilaterale onderhandelingen over verdere vrijmaking van de wereldhandel vonden sinds 2001 plaats in het kader van de Doha Development Agenda die de positie van ontwikkelingslanden in de wereldhandel prioriteert. Tijdens de 10e

Ministeriële Conferentie in Nairobi (2015) is overeengekomen dat de Doha-onderwerpen dienen te worden geprioriteerd in de multilaterale onderhandelingen. Belangrijkste reden hiervoor is dat een groot deel van de WTO-leden het niet realistisch acht dat er een moment komt dat in één keer over alle in 2001 overeengekomen onderwerpen een akkoord kan worden bereikt. Dit dient te worden geïnterpreteerd als een voorzichtige stap in de richting van een meer pragmatische aanpak ten aanzien van pakketjes van nieuwe handelsregels over zowel Doha-onderwerpen als 'nieuwe' onderwerpen. De besprekingen vinden plaats in het *Trade Negotiations Committee* onder voorzitterschap van de DG WTO.

Het *Dispute Settlement Body* is verantwoordelijk voor het beslechten van geschillen over eventuele strijdigheid van de WTO-regels. Daarnaast kent de WTO een beroepsorgaan (*Appellate Body*).

De *Trade Policy Review Body* is verantwoordelijk voor de doorlichting van het handelsbeleid van WTO-leden met de WTO-akkoorden. Elk WTO-lid (met uitzondering van de aparte EU-lidstaten, die worden als EU gezamenlijk doorgelicht) wordt elke twee, vier of zes jaar doorgelicht, afhankelijk van de omvang van diens handelsstromen (wordt in 2019 veranderd naar drie, vijf of zeven jaar).

Het feit dat alle leden een even zware stem hebben binnen de WTO maakt de positie van minst ontwikkelde landen (MOL's) en andere ontwikkelingslanden relatief sterk. Van de 48 MOL's zijn er 36 lid van de WTO en zijn er momenteel acht aan het onderhandelen over lidmaatschap. De MOL's vormen een aparte onderhandelingsgroep binnen de WTO en hebben een sub-comité onder het *Trade and Development Committee* waarin specifiek hun belangen worden besproken.

Naast bovenstaande onderdelen heeft de WTO een coördinerende rol op het gebied van *Aid for Trade*. De notie "*Aid for Trade*" is gelanceerd door de WTO en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) in 2005 en is een mondiaal partnerschap om ontwikkelingssamenwerking in te zetten ten behoeve van handelsbevordering in ontwikkelingslanden. Het initiatief heeft als doel de inspanningen van de WTO-leden op dit gebied te inventariseren, coördineren en ondersteunen. De WTO draagt bij aan *Aid for Trade* door onderzoek te doen, voortgang te monitoren en bijeenkomsten te organiseren om aandacht te genereren voor nut en noodzaak van dit type ontwikkelingssamenwerking. Het doel is om zoveel mogelijk financiering voor *Aid for Trade* te mobiliseren en bij te dragen aan duurzame integratie van ontwikkelingslanden in de mondiale waardeketens. Elke twee jaar wordt de *Global Review on Aid for Trade* georganiseerd, een event volledig in het teken van *Aid for Trade*.

<u>Technische assistentie</u>
Het WTO-secretariaat houdt zich naast bovengenoemde taken bezig met een klein aantal technische-assistentieprogramma's.

Nederland draagt aan drie onderdelen van de handel gerelateerde technische assistentie met een vrijwillige bijdrage bij:

1. *Standards and Trade Development Facility* (STDF): Het doel van de STDF is ontwikkelingslanden te assisteren met de implementatie van sanitaire en fytosanitaire standaarden. STDF is opgericht door de WTO, FAO, OIE, Wereldbank en WHO. De WTO voert het secretariaat.

2. Het *Netherlands Trainee Programme* (NTP) brengt kennis van WTO-regels en -onderhandelingen over op junior ambtenaren uit ontwikkelingslanden tijdens een negen maanden durend *traineeship* bij de WTO.

3. *WTO Chairs Programme* (WCP) is een programma waarbij gedurende maximaal vier jaar zeven universiteiten worden ondersteund bij het instellen van een WTO-leerstoel met bijbehorende vakgroep. Het WTO-secretariaat ondersteunt de gevormde vakgroep.

De handel gerelateerde technische assistentie die onder de paraplu van de WTO wordt uitgevoerd is in 2016 extern geëvalueerd door Sanaa consulting. De uitkomsten hiervan waren over het algemeen positief, belangrijkste aandachtspunt was de verankering van capaciteitsopbouwprogramma's in de reguliere organisatie van de WTO en de betrokkenheid van het senior management bij deze programma's. De Nederlandse IOB heeft recentelijk het *Netherlands Trainee Programme* en de *Standards and Trade Development Facility* geëvalueerd in de *Aid-for-Trade*-evaluatie.

3.3 Nederlandse rol en invloed

Nederland wordt bij de WTO vertegenwoordigd door de Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger in Genève. Nederland is net als de EU zelfstandig lid van de WTO en heeft de daaraan verbonden (stem-)rechten. Omdat handelspolitiek een exclusieve competentie van de EU (de Europese Commissie) is, spreekt de Europese delegatie in Genève namens de EU en de EU-lidstaten. Nederland voert wel het woord in budgettaire kwesties en op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. WTO-bijeenkomsten worden doorgaans voorafgegaan door een EU-coördinatiebijeenkomst. Nederland is aanwezig bij de formele vergaderingen en kan via informele contacten en vergaderingen de agenda van de EU ondersteunen en inzet leveren op de ontwikkelingsdimensie van handelspolitiek door zelf initiatieven te ontplooien in WTO-verband.

Nederland heeft sinds 2014 het voorzitterschap van het sub-comité voor de minst ontwikkelde landen. In die hoedanigheid is Nederland goed op de hoogte van de noden van de MOL's in het multilaterale handelssysteem en is Nederland in staat om de agenda van de MOL's op concrete wijze te ondersteunen.

3.4 Financiële omvang en bijdragen

De WTO wordt gefinancierd via verplichte contributies. De verplichte contributie van een WTO-lid is het percentage van het totale budget dat gelijk is aan diens aandeel in de internationale handel van alle WTO-leden, met een minimum van 0,015%.

Financieel Overzicht (bijdragen in EUR miljoen)

	Inkomsten			**Uitgaven**
Jaar	*Verplichte bijdragen*	*Andere inkomsten*	*Totaal*	*Totaal*
2014	162,6	1,4	164,0	151,8
2015	179,8	1,6	181,4	177,1
2016	182,3	1,6	183,9	n/a

Overzicht bijdragen en ranking grootste contributies (bedragen in EUR miljoen)

Jaar	Bijdrage	Ranking/donor	Bedrag
2014	*Core*-bijdrage	1. Verenigde Staten	18,6
		2. Duitsland	13,6
		3. China	13,2
		8. Nederland	5,0
2015	*Core*-bijdrage	1. Verenigde Staten	20,3
		2. China	15,5
		3. Duitsland	14,7
		8. Nederland	5,2
2016	*Core*-bijdrage	1. Verenigde Staten	20,4
		2. China	16,7
		3. Duitsland	13,8
		8. Nederland	5,3

Technische assistentie

De WTO-programma's voor technische assistentie worden gefinancierd uit twee bronnen: het reguliere WTO-budget en vrijwillige bijdragen van bepaalde WTO-leden. De totale kosten van de technische-assistentieprogramma's van de WTO zijn ongeveer 17,5 miljoen euro, waarvan ongeveer 4.5 miljoen uit het reguliere WTO-budget en 13 miljoen uit vrijwillige bijdragen. Ook Nederland draagt vrijwillig bij.

Overzicht bijdragen en ranking grootste donoren (bedragen in EUR miljoen)

Doha Development Agenda Global Trust Fund (Chair's programme)

Jaar	***Ranking*/donor**	Bedrag
2014	1. Noorwegen	1,8
	2. Duitsland	1,0
	3. Verenigde Staten	0,9
	4. Nederland	0,7
2015	1. Australië	2,0
	2. Europese Unie	1,5
	3. Duitsland	1,1
	6. Nederland	0,5
2016	1. Europese Unie	1,2
	2. Zweden	1,2
	3. Noorwegen	1,1
	6. **Nederland**	0,5

Netherlands Trainee programme

Jaar	**Bedrag**
2014	1,5
2015	0,8
2016	0,8

Standards and Development Facility

Jaar	***Ranking*/donor**	**Bedrag**
2014	1. Canada	0,8
	2. **Nederland**	0,7
	3. Zweden	0.5
2015	1. Zweden	1,0
	2. **Nederland**	0,8
	3. Finland	0.5
2016*		

* Definitieve cijfers 2016 nog niet bekend

4 Institutionele aspecten en functioneren van de organisatie

4.1 Strategie en verantwoording

De WTO heeft een duidelijk, afgebakend mandaat. Het mandaat van de WTO behelst het wegnemen van onnodige handelsbelemmeringen, monitoring van de implementatie van multilaterale akkoorden op het gebied van voedselveiligheid, intellectueel eigendom, handel en goederen en dienstenhandel, en geschillenbeslechting. De politieke verklaringen overeengekomen op de tweejaarlijkse Ministeriële Conferenties zijn sturend in de onderhandelingen. Daarnaast bepalen de WTO-leden in de Algemene Raad en de daaronder werkende raden/comités waarover onderhandeld wordt in deze samenstellingen. Het secretariaat heeft geen sturende rol, maar slechts een ondersteunende rol in deze organisatie.

De onderhandelingen over hervormingen en nieuwe handelsregels met betrekking tot de onderwerpen die vastgesteld zijn in de Ministeriële Verklaring in Doha (2001) verlopen moeizaam. Oorzaak hiervoor ligt bij de leden en is politiek van aard, en moet dus los worden gezien van het functioneren van de WTO als organisatie.

Technische assistentie

Ongeveer 2,5 procent van het WTO-budget gaat naar technische assistentie. Een deel van het WTO-secretariaat, het *Institute for Training and Technical Cooperation* (ITTC) voert een aantal programma's voor technische assistentie uit, gericht op de opbouw van de capaciteit van ontwikkelingslanden op het gebied van handelsbeleid. Hiertoe wordt jaarlijks een strategisch plan vastgelegd. De technische-assistentieprogramma's richten zich op het versterken van kennis bij ambtenaren in ontwikkelingslanden. Meer kennis zorgt ervoor dat WTO-leden hun belangen beter voor het voetlicht kunnen brengen en gebruik kunnen maken van de kansen die handelsakkoorden bieden. De verwachte resultaten van deze programma's zijn vastgelegd in een logframe, waar ook onderliggende aannames in expliciet gemaakt zijn. Uitvoering van de programma's en bijbehorende uitgaven wordt door de WTO-leden gemonitord in het Comité Handel en Ontwikkeling en het Comité Budget, Financiën en Administratie. De technische assistentie die de WTO verleent draagt indirect bij aan (armoede)strategieën of nationaal beleid. Naast haar eigen activiteiten op het gebied van technische assistentie heeft de WTO een coördinerende rol voor *Aid for Trade*. Belanghebbenden en begunstigden van technische assistentie weten het WTO-secretariaat te vinden als zij behoefte hebben aan ondersteuning.

Onderdeel	**Score**
Kernmandaat / Prioriteiten / Mission Creep	4
Beleidsstrategie	3
Theory of Change	3
Aansluiting Nationaal beleid / Armoedestrategie	3
Verantwoording	3
Aanspreekbaarheid voor overige belanghebbenden	3
TOTAAL	**4**

Verandering sinds 2015: neutraal = ➔

4.2 Resultaatgerichtheid en transparantie

De WTO is een door leden gedreven organisatie. De leden bepalen waarover onderhandeld wordt, en bestaande akkoorden worden op een door de leden overeengekomen manier gemonitord. Resultaatgerichtheid en transparantie is slechts aan de orde bij de technische assistentie die de WTO verleent.

Technische assistentie

Sinds 2012 werkt de WTO voor de technische assistentie-programma's op basis van *Results Based Management* (RBM), zoals tot uitdrukking komt in de tweejaarlijkse Technische Assistentieplannen. Dit geldt voor zowel de ontwerpfase, het management en de uitvoering van programma's. Op dit moment is ook een nieuwe systematiek geïntroduceerd voor Monitoring en Evaluatie. Zichtbare verbeteringen in resultaten, efficiëntie en *accountability* kosten tijd, maar het is de verwachting dat de organisatie de komende jaren verdere vooruitgang boekt. Hetzelfde geldt voor *Result Based Budgeting* (RBB). Een groot deel van de vrijwillige bijdragen aan technische-assistentieprogramma's zijn geoormerkt en zoals eerder genoemd is de bijdrage uit het regulier budget beperkt. Dit zorgt ervoor dat de mogelijkheden tot RBB beperkt zijn, omdat de WTO slechts zeer beperkt vat heeft op de manier waarop zij hun budget voor technische assistentie inzetten. De evaluatie van Sanaa Consulting geeft ook op dit terrein concrete aanbevelingen die het WTO-secretariaat zal oppakken.

De WTO brengt de behaalde resultaten inzichtelijk in kaart, bijvoorbeeld in de tweejaarlijkse strategische plannen. In het logframe dat in dit document is opgenomen wordt de allocatie van het budget per resultaatindicator inzichtelijk gemaakt. Op basis hiervan is ook af te leiden wat elke bijdrage aan technische assistentie van de WTO oplevert.

Van de technische assistentie-programma's van de WTO komen jaarlijkse rapporten uit die de resultaten weergeven op inhoudelijk en financieel gebied. Ook worden vele programma's op het gebied van technische assistentie en training geëvalueerd. Deze rapporten zijn openbaar en worden volgens een duidelijke methodiek opgesteld.

Voor het *Aid for Trade*-initiatief is er een tweejaarlijks werkplan, waarin een programma en prioriteiten worden uitgewerkt voor de mobilisering en effectieve besteding van middelen voor de opbouw van handelscapaciteit in ontwikkelingslanden.

Onderdeel	**Score**
RBM en RBB	3
Inzichtelijk maken resultaten	3
Inzichtelijk maken allocatie van middelen (o.a. IATI)	3
Communicatie over resultaten	3
TOTAAL	**3**

Verandering sinds 2015: positief = ↑

4.3 Partnerschappen en samenwerking

De WTO heeft via haar programma's banden met verschillende (internationale) organisaties. Deze partners zijn onder andere de Internationale Arbeidsorganisatie, het Internationaal Monetair Fonds, *United Nations Development Programme* (UNDP) en de Wereldbank. Zij werken vooral op onderzoeksgebied met elkaar samen. Een belangrijke partner is verder de *United Nations Conference on Trade and Development* (UNCTAD), waarmee het een gezamenlijke dochterorganisatie heeft,

het International Trade Centre (ITC) voor de uitvoering van handel gerelateerde technische assistentie. Samenwerking vindt met name op technisch niveau plaats, met het doel data en analyses te delen of gezamenlijk onderzoek te doen. Een voorbeeld van recente samenwerking is het gezamenlijke rapport dat WTO met IMF en Wereldbank heeft geschreven, met de titel "*Making trade an engine for growth for all*".

De samenwerking is in enkele gevallen vastgelegd in een Memorandum of Understanding (zoals met UNCTAD), maar de relatie met bijvoorbeeld ITC is een juridische relatie. Maatschappelijke partijen, zoals (internationale) vakbonden en NGO's worden actief betrokken bij het werk van de WTO, bijvoorbeeld door het jaarlijkse voor iedereen toegankelijk evenement Public Forum. Daarnaast biedt de WTO *en marge de* Ministeriële Conferenties ruimte voor het organiseren van side-events.

Technische assistentie
Voor haar technische-assistentieprogramma's werkt de WTO nauw samen met verschillende veelal regionale partners. Het belang van deze partnerschappen neemt toe; ongeveer de helft van de fysieke (niet-digitale) trainingen die de WTO aanbiedt worden uitgevoerd in samenwerking met partnerorganisaties. Dit zijn bijvoorbeeld universiteiten of economische missies van de Verenigde Naties.

Onderdeel	**Score**
Partnerschappen met andere organisaties	3
Visie en rol partnerschappen	3
Aansluiting partnerschappen met andere actoren	3
Samenwerking en coördinatie overige actoren	2
TOTAAL	**3**

Verandering sinds 2015: neutraal = ➔

4.4 Operationeel management

De uitvoering van de kerntaken verloopt naar verwachting. Geschillenbeslechting verloopt goed, maar staat onder druk vanwege de hoeveelheid geschillen die worden ingediend. De monitoring van de implementatie van multilaterale handel gerelateerde akkoorden verloopt goed.

De onderhandelingen over het liberaliseren van de handel verlopen stroef. Dat heeft niet te maken met de inzet van het WTO-secretariaat, maar is het gevolg van de hoge mate van politieke gevoeligheid van de onderwerpen op de onderhandelingsagenda. Daarbij neemt de WTO alleen besluiten op basis van consensus, wat met 164 leden een complexe en trage aangelegenheid is. Bij de Ministeriële Conferentie in Bali in 2013 en bij de Ministeriële Conferentie in Nairobi in 2015 zijn deelresultaten bereikt ten aanzien van de Doha-agenda. Dit heeft bij de WTO-leden de hoop aangewakkerd dat deze trend mogelijk kan worden doorgezet bij de Ministeriële Conferentie in Buenos Aires in 2017.

De effectiviteit van het secretariaat en de verschillende bestuursorganen is goed. Het WTO-secretariaat heeft vele experts in huis op de verschillende relevante dossiers. Het secretariaat biedt voldoende opleidingsmogelijkheden om het niveau van haar medewerkers op peil te houden en te verbeteren; zo wordt er veel gebruik gemaakt van het doen van een parallel promotietraject. Het secretariaat kent ook interne controlemechanismes die zorgen dat alle medewerkers voldoende inhoudelijke kennis hebben om goed te kunnen functioneren. Het personeel is zeer gemotiveerd.

Onderdeel	Score
Delegatie van bevoegdheden	n.v.t.
Projectbeheer en financieel beheer	3
Verantwoordelijkheden en bevoegdheden decentrale kantoren	n.v.t.
Gebruik van lokale partners en systemen	n.v.t.
TOTAAL	**3**

Verandering sinds 2015: neutraal = ➔

4.5 Beleidsevaluatie

De WTO kent geen eigen evaluatiebeleid. Wel is de werking van de WTO doorlopend onderwerp van gesprek tijdens de tweejaarlijkse Ministeriële Conferenties, de vele conferenties en onafhankelijk georganiseerde seminars. Ook is het functioneren van de WTO regelmatig onderwerp van verschillende wetenschappelijke studies, alsmede studies uitgevoerd door bijvoorbeeld NGO's. Het is niet waarschijnlijk dat er in de toekomst een apart evaluatiekader voor het functioneren van de WTO komt.

Technische assistentie

De verschillende programma's voor technische assistentie die onder de WTO vallen worden regelmatig extern geëvalueerd. Het evaluatiekader wordt door de WTO-leden vastgesteld in het *Committee on Trade and Development*. In datzelfde comité wordt ook de follow-up besproken. De manier waarop er follow-up wordt gegeven aan de aanbevelingen van de evaluatie is afhankelijk van de wens (consensus) van de WTO-leden en is daarom niet eenduidig. Het WTO-secretariaat is bereid om aan de aanbevelingen te werken, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de meest recente managementrespons op de evaluatie.

Onderdeel	Score
Helder vastgelegd evaluatiebeleid	3
Inrichting evaluatiefunctie	3
Onafhankelijkheid evaluatie-eenheid	3
Reikwijdte en relevantie evaluaties	3
Follow up aanbevelingen evaluaties	3
TOTAAL	**3**

Verandering sinds 2015: neutraal = ➔

4.6 Human Resource Management

Het secretariaat van de WTO had ultimo 2016 666 werknemers uit 82 verschillende landen. De personeelsdivisie ziet erop toe dat het personeelsbeleid voortdurend wordt aangepast aan de behoeften van het WTO-lidmaatschap. Als de onderhandelingen over een bepaald thema in een stroomversnelling komen, kan het secretariaat besluiten om capaciteit van een andere afdeling op dit thema in te zetten.

Van de 666 medewerkers werken er 28 als senior-manager. Opvallend is dat Europese landen een bijzonder groot aandeel leveren van de werknemers binnen de WTO. Frankrijk (170), het Verenigd Koninkrijk (54), Zwitserland (50) en Spanje (39). Dit kan deels worden verklaard door de ligging van Genève in de onmiddellijke nabijheid van Frankrijk. Nederland is met vijf stafleden als vooraanstaand handelsland relatief ondervertegenwoordigd. Het WTO-secretariaat is actief in het werven van personeel uit ontwikkelingslanden. Dit gebeurt onder andere door het

aanbieden van *traineeships* en PhD-trajecten binnen de WTO aan kandidaten uit ontwikkelingslanden.

Het WTO-Secretariaat bestaat uit 309 mannen en 357 vrouwen. Op de inhoudelijke functies is de verhouding 56 procent mannen en 44 procent vrouwen. Dit is een aanmerkelijke verbetering als gevolg van bewust beleid: In 1995 was dit 69 procent mannen en 31 procent vrouwen. Van de 28 managementfuncties zijn nu vijf vrouwen werkzaam, ten opzichte van nul in 1995. Dit blijft een punt van aandacht.

De vrijwillige uitstroom van WTO-personeel naar andere werkgevers is laag. Mede daarom probeert de personeelsdivisie de mobiliteit van het personeel te bevorderen door bijvoorbeeld uitwisselingsprogramma's met onder meer het IMF op te zetten. Bij de modernisering van de functieomschrijvingen en de promotieregeling ondervindt het beleid weerstand van de *Staff council*.

Onderdeel	**Score**
Mobiliteit	2
Kwaliteit	4
Diversiteit	4
Genderbalans	2
TOTAAL	**3**

Verandering sinds 2015: positief = ↑

4.7 Financiële stabiliteit

De ontwerpbegroting wordt door de DG WTO voorgelegd aan het *Committee on Budget, Finance and Administration* (CBFA), waarin alle lidstaten zijn vertegenwoordigd. Formele goedkeuring vindt jaarlijks plaats in de Algemene Raad. Het overgrote deel van het budget wordt besteed aan salarissen van medewerkers van het WTO-secretariaat. Daarnaast gaat een substantieel deel naar ondersteunende faciliteiten en capaciteitsopbouw. Zo'n 10 procent van het budget is bestemd voor het International Trade Centre.

De begroting voor het biennium 2016-2017 is mede door de nominale nulgroei strak opgesteld en wordt strak gevolgd. De totale begroting bedraagt voor elk van beide jaren CHF 197.204.900, waarvan CHF 189.624.000 voor het WTO-secretariaat en CHF 7.579.900 voor het Secretariaat van het WTO Beroepsorgaan (*Appellate Body*).

Het *Office of Internal Audit* (OIA) werd in maart 2008 opgericht en rapporteert sindsdien aan de DG, die de rapporten deelt met het *Committee on Budget, Finance and Administration*. Deze dienst werkt aan de hand van een auditplan en voerde de afgelopen jaren naast reguliere financiële controle, specifieke onderzoeken uit naar onder andere aanbesteding, reiskosten, salarisbetaling en administratieve en logistieke ondersteuning. Naast de werkzaamheden van de interne auditdienst is er ook een jaarlijkse doorlichting door een externe auditor, thans het Duitse *Bundesrechnungshof*. Belangrijke aanbevelingen van de externe auditor waren de omvorming van OIA in een *Office of Internal Oversight* (OIO), hetgeen per 30 november 2015 heeft plaatsgevonden, en versterking van de procedures voor IT, waaraan het secretariaat thans werkt. Verder blijkt uit follow-up audits dat de meeste aanbevelingen adequaat worden opgevolgd.

De taak van het *Office of Internal Oversight* is gedefinieerd als het bevorderen van financiële efficiëntie en transparantie, het identificeren van besparingen en terugvorderingen, het identificeren en tegengaan van fraude, inefficiënties, misbruik en misdragingen, het versterken van een cultuur van *accountability* en integriteit binnen het WTO-secretariaat alsmede het verminderen van risico's door systematische analyse van de voornaamste risico's voor de organisatie. OIO kan

gevraagd of ongevraagd intern onderzoek, interne audits en andere evaluaties en inspecties verrichten. Het OIO en de externe auditor hebben jaarlijks overleg over hun *audit plans*.

Ultimo 2016 was 96 procent van de verplichte contributie van 2016 ontvangen, een record tot op heden. 97 leden hadden geheel aan hun verplichtingen voldaan, terwijl 67 leden in gebreke waren. Aan dertien leden zijn administratieve maatregelen opgelegd. Er zijn per februari 2017 vijf 'inactieve' leden, die meer dan drie jaar in gebreke zijn gebleven en geen betalingsregeling hebben getroffen. Enkele jaren terug is binnen de WTO een actieve aanpak van wanbetalers opgezet, onder andere door '*naming and shaming*' en actief aanschrijven door DGWTO. Deze aanpak lijkt zijn vruchten af te werpen.

Onderdeel	**Score**
Verhouding goedgekeurde begroting / ontvangen bijdragen	4
Liquiditeitspositie en/of solvabiliteitspositie	4
Interne auditfunctie	4
Kwaliteit rapportages	4
Samenhang tussen inhoudelijke en financiële rapportages	3
TOTAAL	**4**

Verandering sinds 2015: positief = ↑

4.8 Kostenreductie

Bijna 80 procent van de WTO-uitgaven betreft salarissen. Deze uitgaven geschieden via een geautomatiseerd systeem. De overige uitgaven worden gedaan na een prestatieverklaring en een dubbele akkoordverklaring van de financiële afdeling en zijn volledig geautomatiseerd.

De organisatie neemt voldoende maatregelen om kostenefficiënt te werken, mede doordat de lidstaten de organisatie al jarenlang nominale nulgroei van de begroting hebben opgelegd. Dat vormt een stimulans voor efficiency en het zoeken naar besparingen om nieuwe activiteiten mogelijk te maken.

De WTO is een van de weinige internationale organisaties waar actief wordt gewerkt aan het probleem van ongedekte langlopende verplichtingen van ziektekosten van gepensioneerde internationale ambtenaren (*After Service Health Insurance*, ASHI). Daarnaast volgt WHO het algemene VN-beleid wat betreft salarissen en secundaire arbeidsvoorwaarden. Dit wordt in de vijfde commissie vastgesteld.

Technische assistentie

Ondanks de terugloop van vrijwillige bijdragen, heeft het secretariaat een groot aantal trainingsactiviteiten kunnen uitvoeren.

Onderdeel	**Score**
Verhouding programma-uitgaven/overhead	3
Kosteneffectiviteit programma's	3
Versobering salarissen en secundaire arbeidsvoorwaarden	3
TOTAAL	**3**

Verandering sinds 2015: neutraal = ➔

4.9 Corruptiebestrijding

De WTO heeft adequate administratieve en controlemechanismen om het weglekken van middelen te voorkomen. Voorbeelden zijn de jaarlijkse rapportages, de activiteiten van interne en externe auditors en het uitgeven van prestatieverklaringen voor overige uitgaven. Dit zijn relatief kleine bedragen, omdat, zoals eerder vermeld, het grootste deel van de kosten van de WTO salariskosten zijn. Overige uitgaven worden gedaan via een geautomatiseerd systeem. De overige uitgaven worden gedaan na een prestatieverklaring en een dubbele akkoordverklaring van de financiële afdeling. Deze processen zijn volledig geautomatiseerd, wat het risico op corruptie verkleint.

Het WTO-secretariaat heeft sedert december 2012 een volledig *Risk Management System*, met een *Risk Officer* die direct onder de plaatsvervangend DG werkt en een register van risico's bijhoudt. Over 2016 werden twee kritische risico's geïdentificeerd, een financieel (ASHI) en een technologisch (cyberaanvallen) risico.

De WTO heeft geen formeel anti-corruptiebeleid, maar wel een gedetailleerde gedragscode waar medewerkers zich aan dienen te houden. De financiële structuur en aard van de organisatie leent zich niet voor grootschalige fraude.

Indien er toch vermoedens bestaan over omkoping of verduistering van middelen zal de interne auditor een onderzoek instellen. Hij zal hierbij samenwerken met het hoofd van de betreffende divisie, de juridisch adviseur van de DG en eventueel de veiligheidsdienst van de WTO. De zaak zal uiteindelijk aan de DG worden voorgelegd waarbij hij een sanctie kan instellen.

Onderdeel	**Score**
Maatregelen rechtmatigheidsrisico's	3
Maatregelen doelmatigheidsrisico's	4
Anti-corruptiebeleid	3
Transparantie integriteitsschendingen	3
TOTAAL	**3**

Verandering sinds 2015: neutraal = ➔

5 Relevantie van de organisatie

Dit hoofdstuk behandelt de relevantie van de organisatie voor de Nederlandse BHOS-prioriteiten. Hierbij wordt een driedeling gemaakt: een organisatie is relevant voor een BHOS-thema indien van direct belang voor een beleidsonderwerp, een organisatie is beperkt relevant als hij deels of indirect van belang is voor het beleidsonderwerp of een organisatie is niet relevant als hij niet van belang is voor het beleidsonderwerp. Ten aanzien van het thema gender geldt dat een organisatie ook als relevant is aangemerkt wanneer het gender in substantiële mate toepast als dwarsdoorsnijdend thema. Het presteren van de organisatie op de relevante thema's wordt vervolgens gescoord op uitvoerende, normerende of coördinerende activiteiten op dat thema.

5.1 Relevantie voor Nederlandse BHOS-prioriteiten

Private sector ontwikkeling

Relevant. Doordat in WTO-kader nieuwe afspraken worden gemaakt over de vrijmaking van handel en de kaders waarbinnen internationale handel plaatsvindt, draagt de WTO bij aan de ontwikkeling van een gunstiger en stabieler handels- en investeringsklimaat. Juist voor ontwikkelingslanden is dit van belang, omdat deze landen vaak minder aantrekkelijk zijn voor bedrijven om in te investeren of om mee te handelen.

Relevantie voor de Nederlandse BHOS-prioriteiten			
	Uitvoerend	**Coördinerend**	**Normatief**
Private sector ontwikkeling	4		

5.2 Overige relevantie

De WTO is dé multilaterale organisatie waarin afspraken worden gemaakt over de mondiale regels op het gebied van handel en is de enige organisatie die een effectief geschillenbeslechtingssysteem heeft om deze regels af te dwingen Daarmee is de WTO uitermate relevant voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Door de moeizame onderhandelingen sinds 2001 hebben verschillende WTO-leden de stap gezet om ook in bilateraal (en plurilateraal) verband handelsakkoorden te sluiten. Deze akkoorden bouwen altijd voort op reeds gemaakte afspraken in WTO-verband. Hoewel deze handelsakkoorden uiteindelijk bouwstenen kunnen zijn voor volgende stappen in multilateraal verband, heeft dit de focus van beleidsmakers deels verlegd van de WTO naar bilaterale handelsakkoorden. Dit neemt niet weg dat multilaterale handelsakkoorden door Nederland nog steeds wordt gezien als de meest aantrekkelijke optie.

Ondanks de opkomst van handelsakkoorden in kleinere formaties, spelen de reguliere comités en de geschillenbeslechtingsprocedure van de WTO nog steeds een cruciale rol in de internationale handel. Reguliere comités zorgen dat handelsbelemmeringen besproken en opgelost worden. Indien wenselijk kan het geschillenbeslechtingsmechanisme geschillen beslechten en leden in uiterste gevallen toestaan compenserende maatregelen te nemen. Bovendien zijn de uitspraken van dit orgaan sterk richtinggevend in de uitleg van de multilaterale WTO-akkoorden.

Op het gebied van *Aid for Trade* heeft de WTO een coördinerende rol. *Aid for Trade*-activiteiten dienen ertoe dat landen en/of bedrijven geholpen worden gebruik te maken van mogelijkheden die internationale handel biedt. De WTO is met haar

kennis en kunde van internationale handelsregels een geschikte actor om deze activiteiten te inventariseren en te monitoren.

Technische assistentie
De technische assistentie die de WTO biedt is specifiek en beperkt. Het is moeilijk voor te stellen dat er een andere actor is die deze assistentie beter of zelfs op dezelfde manier zou kunnen bieden.

Overige Relevantie			
	Uitvoerend	**Coördinerend**	**Normatief**
Handelsbeleid		3	4